

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește șoala
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XIX.****Blaj, 9 Octomvrie 1909.****Numărul 39.**

ASOCIAȚIUNEA.

„Asociațiunea pentru cultura și literatura poporului român” este cea mai înaltă instituțiune culturală a românilor din țările coroanei ungare. Născută în epoca de regenerare a neamului nostru — ea a fost îmbrățișată cu căldură și entuziasmul caracteristic generației inimoase dela anii 1860. Tot ce aveam mare și bun, începând dela vlădică și până la opincă, s'a grupat sub steagul acestui așezământ cultural. Adunările generale ale Asociațiunii erau sărbători adevărat culturale. Invățații neamului aici își dădeau întâlnire și în conferențe întrețineau publicul adunat din toate părțile României cu învățăturile izvorite din inimi calde și curate. Vestea acestor adunări s'a perpetuat din gură în gură.

Peste câteva zile Asociația noastră își va ține adunarea generală în Sibiu. Eram obișnuiți să știm, că să ține în centrele din provincie; ca astfel să se deie cât mai des prilej poporului și cărturarilor ai cunoaște rostul și a se putea convinge pe față de foloasele și necesitatea acestei instituții!

La Sibiu — unde e sediul — pe cât știm adunările generale să țin numai din anumite prilejuri și când nu e invitată în alt loc. Înainte cu un jumătate de an foile aduceau știri, că adunarea Asociațiunii să va ține, la Dej, pe urmă la Caransebeș. Când colo ne pomenim cu ea iarăși la Sibiu. Am înțeles, că comitetul central a recercat și alte centre românești ca să o primească, dar nicăiri nu i-s'a dat găzduire; fiindcă eră prea târziu.

Imprejurarea aceasta involuntar ne face să ne întrebăm, oare ce să fie cauza acestei înstrăinări de Asociațiune? Așa de mult să fi scăzut interesul neamului nostru pentru cultură; încât să nu se găsească

localitate, care fără recercare — să o invite — cum eră pe vremuri? Ori doară sunt și alte pricini? După credința noastră cu durere trebuie să constatăm, că intelectualii noștri în proporție cu sporul lor, scad în entuziasm și idealism. Jertfirea pentru binele de obște e tot mai rară — iar numărul entusiaștilor e tot mai mic. Dar sunt și alte cauze, pe cari credem de potrivit să le relevăm în legătură cu Asociațiunea.

Să face prea mult lux cu prilejul adunărilor noastre culturale. Parcă în haine și în banchete să manifesteze cultura unui popor.

Mai ales damele noastre cheltuiesc sute de coroane, când e vorba să se prezinte sau să găzduiască Asociațiunea. — Țin de nepotrivit costumul național pentru un bal al Asociațiunii. Ce rost pot avea banchetele cele scumpe à la 8 cor. și poate și mai mult și în schimb să mânânci prost? Oare nu s'ar putea aranja o masă comună lăsată la discrețiunea fiecăruia, Noi credem, că aici tot așa s'ar putea toasta ca și la banchet. Cei ce primesc Asociațiunea ori fondul de teatru, în covârșitoare majoritate să forțeze peste puteri; fiecare vrea să arete mai mult decât are.

Obiceiul acesta rău a ajuns o boală de care ce-i cuminți să îngrozesc. Iată dar după părerea noastră cauza pentru ce centrele românești să cam feresc de primirea adunărilor generale a Asociațiilor noastre culturale. Prea ne-am dat în valurile risipei și a domniei mari. Începând dela tinerime până la cei în vrâstă suntem puțin cruțători — ni-am molipsit de duhul paradării — pe care zilnic îl vedem la guvernării noastre. Lor le dă mâna, nouă mai puțin.

Dar se revenim iarăși la Asociațiune. Nu suntem un neam, care să respectă. Nu ne știm încălzi pentru cultura neamului. E timpul

să ne reculegem, mai vârtos în timpurile grele, ce trăim. Fiecare român cu carte, doritor de înaintarea neamului trebuie să sprijinească instituțiunile noastre culturale și mai ales Asociațiunea. Meritele ei nime nu le poate contesta. În timpurile din urmă tot mai mult își arată roadele cu conferențele în despărțăminte, cu crearea de biblioteci populare și cu publicarea de cărți ieftine la priceperea poporului.

Dacă ni-am cunoaște rostul — ar trebui, ca toată suflarea românească să se înroleze în jurul Asociației. Toți oamenii de seamă din toate păturile sociali să-și țină de alor datorința a să înscrie de membrii ai asociațiunii. Alte neamuri fac minuni pe calea Asociațiilor. Înaintarea și progresul ori cărei asociații e condiționat de mijloacele materiale, de ban. Asociațiunea noastră e foarte puțin sprijinită. În proporție cu numărul nostru ar trebui să aibă fonduri considerabile. Și sunt așa de multe căile prin cari s'ar putea ajuta. Iată de pildă un mijloc de înmulțire a fondurilor. An de an să țin adunări generale în diferite centre. O parte covârșitoare din publicul nostru nu poate fi de față fie pentru depărtare, fie că ar cheltui prea mult, ori din alte piedeci. Dacă avem dragoste pentru Asociațiune, ceice nu pot participa la adunările generale să-și răscumpere neparticiparea cu 1 cor. Iată o mică jertfă, care o poate aduce oricare român fără să o simtă. Nu suntem noi atât de lipsiți încât să nu putem jertfi ceva și pentru cultura neamului. Să luăm pildă dela muncitorimea țărilor culte și chiar din țara noastră, care săptămână de săptămână contribuie din gura copiilor pentru societățile lor, pentru organele lor de publicitate. Oare noi Românii să fim mai slabi și decât muncitorimea. Nițică doză de altruism și atunci toate vor merge mai bine.

Am dori, ca adunarea generală a Asociațiunii, dela Sibiu — să fie un moment de reculegere pentru publicul nostru și o îndrumare spre porniri bune — o directivă în felul nostru de a ne afirmă culturalicește.

Constituțiunea turcească și speranțele Românilor-Macedoneni.

V.

Departa de mine de a profetiza, că delegațiunea aleasă din sinul poporului nostru la congresul ținut în zilele de 10 și 11 Iulie a. c. de a se prezenta și cere Patriarhii grecești recunoașterea bisericii noastre naționale, nu va obține satisfacția legitimă nici de rândul acesta, ca și la 1890, când i-s'a mai înmănat un memoriu din partea tuturor comunităților românești și rezultatul a fost negativ din partea acestei Patriarhii, prin răspunsul categoric „non possumus.“

Din atitudinea fățiș vrășmașă atât din trecut cât și din prezent, mă mir cum compatrioții mei s'au hotărât a se adresa din nou, înjosindu-se a se milogi la călugării greci, cioclii neamului nostru. Eu știu, că Românul este mândru din fire și mai ales noi Românii Macedoneni nu avem caracterul a ne milogi și a cerși un drept al nostru tocmai dela vrășmașii noștri și mai ales dela greci, cari au fost sclavii strămoșilor noștri.

Acei dintre frații mei, cari hrănesc încă speranțe, trebuie să fie prea naivi, spre a proceda astfel. Acestora le pot aduce câteva dovezi sdobitoare, spre a se convinge în cele din urmă, cine este Patriarhia grecească și ce fel de oameni au fost și sunt Mitropoliții și Episcopii greci.

Pentru acest scop dau aci un rezumat din aprecierile unor autori și cronicari români.

În istoria Bucureștilor repauzatul profesor Gion, după ce face o descriere foarte documentată și plină de adevăr în privința suferințelor ce au îndurat Românii din partea Fanarioților și călugărilor greci, între altele iată ce ne scrie: „Mitropolia românească din București pe lângă imenza avere ce o posedă în acareturi și moșii, mai avea 9 mitre, din care unele aveau câte o oca de aur, rubine, smaragde și diamante de-ți luau ochii, una avea 310 mărgăritare de mare preț.

„Erau 38 cruci de piept cu diamante; 14 cărji, basmale de cărji (sanguii) cusute cu mărgăritare, una avea pe dânsa 43 rubinuri; altele erau cu topazuri și cu 193 grăunțe de mărgăritare.

„Mai erau aere și poale, epitafuri și engolpiane, cap de opere de bogății, de sarmă de aur, de pietre scumpe, de ploaie de mărgăritare. Catifeaua de Genova și de Lyon, stoffe de aur dela Venetia alcătuiau fondul, pe care erau brodate acestea sfinte odoare. Toate acestea prețioase și sfinte odoare, ce s'au dăruit și s'au brodat în cursul vremurilor de cătră Doamnele, boeroaicele și fetele lor nu s'au păstrat; de oarece călugării greci le-au furat cu nemiluita tot ce au găsit în mănăstirea lui Constantin Vodă Șerban ctitorul sfintei Mitropolii din București.

„Acest jaf a făcut pe Mateiu Vodă Basarab să arunce împotriva lor, cu multă dreptate, făimosul blăstăm: „*Ńoc și viŃor, vânt și pară, să fie partea păharului vostru.*“

„Tot așa au prădat călugării greci și celealalte sfinte mănăstiri, pământene sau închinete, luând până și manuscriptele și hrisoavele, ce au fost cu miile în biblioteca sfintei Mitropolii.

„Mitropoliitul grec Nectarios I. care a păstorit între 1813—1819, de năcaz, că a fost silit să se retragă, a ars actele Mitropolii cu sutele, mai ales pe acelea, cari conștineau dreptul recunoscut de Patriarhii Constantinopolului Mitropoliilor din Muntenia și Moldova de a avea *Mitropoliți români*. Ceeace a făcut Nectarie, au făcut și alți Mitropoliți greci înainte și după el; astfel s'au pierdut nenumăratele bogății și documente ale Mitropolii românești din București.“

A doua dovadă despre vrășmașia călugărilor greci în contra neamului nostru o aflăm publicată în ziarul „Conservatorul“ de cătră Dnul D. Teleor în rubrica „Litere și arte, cu titlul acesta:

„Odată ca și acum...“

„Antarții dela 1821 după vornicul A. Beldiman. Se știe, că de curând în Macedonia Mitropolitul dela Grebena a fost suspendat și înlocuit; Mitropolitul dela Corița împușcat pe drum, pentru că ajutau pe antarți. La 1821 cu prilejul Eteriei, fețe înalte bisericesti lucrau la fel:

„Iată ce ne-a lăsat scris vornicul A. Beldiman:

Trei sfetitele în urmă casa Eforiei fac,
Se orânduiesc și Efori după a Prințului plac,
Ierino-Poleos, unul dintre grecii arhieriei
De acesta mi-i mirare cum de a intrat între ei;
Dupăce mai eră încă și doi sfinți Arhimandriți
Farisei și mult fățarnici, intriganți și

[necinstiți;

Cel dintăiu Treisfetițeannul suflet scârnav

[și urât,

Ori când îl cătai în față, îl vedeai posomorât;
Celalalt fi Floreșteanul, viclean, ademenitor,
Ipocrit de cei de frunte și de țări vânturător,
Dupăce Diogenide, un liptcau negustor,
Și Panaiotachis Panos împreună lucrător.

Mai erau încă și alții, scriitori și gramatici,
Nu puteai a mai alege pe cei mari dintre

[cei mici,

Toți din marginile lumii, în Moldova adunați,
Venii goi în straie proaste, în obale

[imbrăcați;

Dupăce au făcut stare și toți s'au îmbogățit,
În sinul patriei noastre ei, întâi au pus cuțit...“

Cărma Eteriei toată ce mai sus am pomenit
Eră Postelnicul Bizoș Ministrul acel vestit
Cu Vlădica dimpreună toate la cale puneă,
Acolo cum și la curte pururea mergeă, veneă.

Eteristi ca să se înscrie îndată orânduiesc,
Spre mai mare a sa fală, fiul său întâiu

[s'a scris,

Se arată în uniformă și cu sabie încins;
Îngâmfat în a sa slavă, adus la curte mergeă,
Iar maică-sa după dânsul în gura mare

[plângeă

Bocindu-se gura grecii și pe mare și pe mic
Că nu-l lasă să se culce noaptea fără gigilic,
Franzolă, pui de găină, ciorbă să-i deă de

[mâncat,

Și noaptea două saltele să-i aștearnă de culcat;

Un pruncar așa în oaste, ce dracu ar fi
[lucrat?
Știu, că dacă-l prindeau Turcii, prea mult
[s'ar fi bucurat,

Ostași acum se scrisese, trebuia și îmbrăcați
Căci se curățise târgul de bețivi și blăstămați,
Liptcanii, negustorii, ceice erau eteristi,
Postavul de prin dughene îl trimiteau

[nelipsiți.

Camera orânduiesc, toți jidovii croitori
A straielor Eteriei ei să fie lucrători.
Și să le fac foarte mare, zi și noapte a lucră,
Câte se găteă din straie, îndată le îmbracă,
Acum eră trebuință arme și cai să le deă,
Căci acei ce se scriseseră îi știut, că nu

[aveau etc.

(Ca și în ultimul cu Turcii, și atunci
n'aveau arme, nici cai, nici munițiuni. Trebuia
să le iea cu de-a sila dela alții).

Toți căți aveau arme proaste și le țineau

[înzădar

Le trimit la Eterie și le dau toate în dar.

Din sus-zisa tragedie a vornicului A. Beldiman constatăm, că la 1821 grecii făceau jafuri, prădări și năcazuri românilor din Moldova întreagă; iar pe la târguri multe case boierești erau călcaute și batjocorite; în tocmai cum au făcut blăstămații de antarți prin comunele noastre românești în acești din urmă ani.

A treia dovadă, prin care îi fac atenți pe compatrioții mei de a se feri și recurge la Patriarhia grecească, este următorul document prin care orice om cu bun simț se va convinge, că călugării greci urmăresc distrugerea noastră.

Iată acest document scris în grecește, pe care îl reproduc în românește:

Prea sfințite!

Cu opt luni de zile înainte, v-am rugat printr-o petițiune spre a hirotonisi pentru suburbia noastră ca preot pe Dl Ioan Atanasescu (Burnuciu) pe care, pentru acest mare și sfânt scop l-am chemat din străinătate; pentru că dintre ai noștri numai acesta este singurul demn de a îmbrățișa înalta misiune a preoției; și fiindcă în decurs de opt luni n-am fost învredniciți a căpăta un răspuns din partea P. S. Voastre; recurgem pentru a doua oară prin prezenta noastră cerere să vă rugăm din nou, să binevoiiți a dispune hirotonisirea de preot pe sus zisul ales al nostru, cât posibil de curând; de oarece avem neapărata trebuință de un preot canonic.

Incredințați, că rugăciunea noastră va fi ascultată de rândul acesta și că veți grăbi hirotonisirea Dlui Ioan Atanasescu (Burnuciu), terminăm cu profund respect sărutându-vă dreapta Prea Sf. Voastre.

Ai P. Sf. Voastre fii credincioși locuitori din Suburbia-de-sus românească, a comunității românești Mehmet-bei și Emliak.

Ohrida, 1899.

Prin aceasta a doua petițiune a Românilor Ohrideni cătră Mitropolitul grec din Eparhia Prespei și Ohridei, de care depind cele două biserici românești din Ohrida, Românii Ohrideni din Suburbia-de-sus-românească, ne voind să accepte propunerea agenților episcopului grec, de a primi în biserică și prin casele lor pe un preot fanatic grec, au ales pe tinărul naționalist Vanciu Ata-

nasescu Burnuciu, care se găsea pe acel timp în București spre a fi hirotonisit ca preot român.

Ei bine, mintea omenească nu-și poate închipui câte mizerii și dificultăți n'a întâmpinat acest martir al nostru din partea Mitropolitului grec, denunțându-l pe la autorități de turburător și periculos siguranței publice. Cu toate insistențele puse, n'a fost chip a-l hirotonisi, refuzând în cele din urmă categoric, prin scrisoarea mitropolitană Nr. 50 din anul 1899 și pe care o reproduc mai la vale, spre a se ști de toți cine sunt călugării greci. — Românii Ohrideni, în urma răspunsului negativ și plin de duplicitate grecească, s'au adresat formal Mitropolitului bulgar din Ohrida, spre a-l hirotonisi pe sus zisul tinăr ca preot român, punându-i de mai înainte condițiuni Mitropolitului Bulgar, de a nu se încerca nici el, nici succesorii lui în biserica românească cum a făcut predecesorul lui Sinesie, care a încercat să impună românilor ca preotul dela biserica românească sfântul Gheorghe să slujească și în bulgărește, pentru hotarul unor familii bulgărești, ce s'au stabilit în mahalaua românească; aceasta pretențiune a lui Sinesie a fost respinsă cu indignare de toată suflarea românească. În privința aceasta voi atinge cauza neînțelegerii în viitoarele mele articole, când voi trata, că cu nici un preț să nu ne unim cu biserica slavă. — Arhiepiscopul bulgar, în ciuda Mitropolitului grec, a hirotonisit de preot pe tinărul Vanciu Burnuciu și a încredințat formal pe Români, că nu se va atinge nici odată de biserica și școala românilor din Ohrida, măcar că printre ei se află stabilite câteva familii bulgărești, venite de prin satele bulgărești.

Un Român Macedonean.

Limba de catehizare. Nici o acțiune politică din partea stăpânilor noștri n-a putut să adune toată suflarea românească într-o așa puternică tabără ca ordinațiunea lui Apponyi referitoare la limba de catehizare. Să înțelege, că se fac acum mari eforturi de sus ca să ne înfrângă. Ci-că ne-am ales noi românii dintre toate naționalitățile Ungariei mai „ocoși“, ca să facem un așa tărăboi, pe când sârbii, sașii... tac tăcerea peștelui. Fiindcă obiecțiunea cu ocoșala se vede plausibilă foile maghiare și unele române se folosesc de curând să ne capaciteze. Le răspunde scurt Ordinațiunea lui Apponyi cu privire la limba de catehizare face pendentă congrua preoților dela executarea aceleia. Sașii nu au congrua, preoții lor capătă salare incomparabile dela stat sub altă numire sub alt titlu, răscumpărarea decimelor și deci pe ei nu-i poate amenința Apponyi, că le detrage congrua dacă nu-i execută ordinațiunea. De altcum ei nici nu au primit nici o ordinațiune de catehizare și probabil nici nu vor primi o atare. Sașii sunt doară și vor fi copii dezmiertăți ai tuturor guvernelor ungurești, una pentru că așa au guvernele poruncă dela Viena, alta pentru că tractul dualist invoalvă în sine aceasta. Să vede aceasta și din aplicarea legii lui Apponyi. Învățătorii români sunt luați la cercetare disciplinare cu zecile și școlile incluse față de sași însă nu cetim nicăiri să se fi luat măsurile aceste, cu toate că comisarul ministerial pentru com. Sibiiului Jancsó Be-

nedek s'a pronunțat nu prea măgulitor despre școalele sâsăști în raport cu cele românești. De cumva nu i-au făcut atenți de sus să nu raporteze precum să laudă... Iar sârbii au parohii mai bine dotate pe multe locuri ca romano-catoliciei. Congrua la ei joacă un rol neînsemnat. Cu congrua nu-i vor constrânge nici pe ei. S'au și declarat în contră. Rămânem noi săracii și nebăgații în seamă. Vreau să ne silească la pasul acesta și congrua. Se vor convinge, însă că nu-i destul să fi sărac ca să faci toate.

Unele foi maghiare amintesc și de un circular al episcopului Radu, în care ar pretinde propunerea limbei maghiare în școalele populare și alte bazaconii. Las', ca circularul respectiv e datat din 9 Iunie a. c. și nu de acum, dar e o clasică dovadă despre îngrijirea părințească, ce o arată episcopul Radu față de școalele sale și nici urmă de ceea ce pretind foile maghiare, că ar fi — acela nu află. Din contră circularul îndeamnă preoții, ca directori ai școalelor și pe protopopi la control strict, iar în școale catehizarea să o facă preoții (cu învățătorii) în limba mamă și se îngrijească de creșterea morală și religioasă a copiilor. Incheie circularul:

„Ne măgulim a spera cu tărie, că mai cu seamă în aceste zile grele, Frații Voastre veți stăruia cu zel îndoit pentru înflorirea școalelor puse sub ocrotirea Bisericii, prin ce veți binemerita către aceiaș sfântă Biserică, către patria noastră iubită și către neamul românesc ai cărui păstori și părinți sufletești sunteți voi.“

Centenarul lui Șaguna. Din prilejul împlinirii alor 100 ani dela nașterea Mitropolitului Andreiu bar. Șaguna, se va celebra Duminică în 17 crt. o liturghie în biserica catedrală din Sibiu, împreună cu parastas și cu vorbire ocazională. Sara, elevii seminariului Andreian vor aranja o ședință festivă.

Luni serbarea se va muta la Rășinari, unde, pe lângă liturghie cu parastas și vorbire ocazională, se va desvâli și bustul fericitului Mitropolit și va fi o masă comună.

REVISTE.

Din Monarhie. Majestatea Sa a acordat princesei de Hohenberg soția moștenitorului de tron, rangul de ducesă și titlul de Alteță regală.

În sfârșit s'a terminat și procesul dela Agram, în care, o mulțime de oameni erau trași în judecată sub pretextul de a fi lucrat pentru unirea țărilor slave sub sceptrul regelui sârbesc. Doi acuzați au fost judecați la temniță grea pe 12 ani, alții la 4—7 ani temniță, 18 înși au fost achitați. Totul pare tras de păr, spre a fi încă un motiv pentru ocuparea Bosniei și Herțegovinei.

Ștendiștii arhidiecezani.

Publicăm în următoarele numele studenților, împărțiți cu ajutoare din fondurile arhidiecezane:

I. Din fundațiunea „Alex. Șt. Șuluțiu.“

	cor.
1. I. Brut Docolin, med. an. IV. Viena	800.
2. Ioachim Tolciu, jur. an. III. B-pesta	800.
3. Liviu Câmpăan, med. a. I. B-pesta	800.
4. Nicodim Ganea, cons. a. IV. B-pesta	600.
5. Nicolae Pop, filosof an. II. B-pesta	600.
6. Dr. Ioan Sârbu, voluntar Gratz	400.
7. Ioan Crețiu, jur. an. II. Cluj	400.
8. Romul Moldovan, jur. an. IV. Cluj	400.
9. Emiliu Folea, jur. an. IV. Cluj	400.
10. Enea Muntean, jur. an. IV. Cluj	400.
11. Liviu Ilea, jurist an. I. Cluj	400.
12. Ioan Sârbu, gimn. cl. VIII. Blaj	200.
13. Dion. Tobias, gimn. cl. VIII. Sibiu	200.
14. V. Ungurean, gimn. cl. VIII. Blaj	200.
15. D. Negrea, gimn. cl. VII. Făgăraș	200.
16. Traian Migia, gimn. cl. VII. Blaj	200.
17. Flaviu Șt. Șuluțiu gimn. cl. V. Blaj	200.
18. I. Mărginean g. cl. VII. Ibașfalău	120.
19. Vasiliu Neag, gimn. cl. VI. Gherla	120.
20. Victor Crișan, gimn. cl. V. Blaj	120.
21. Augustin Popa, gimn. cl. V. Blaj	120.
22. Alexandru Dopp, gimn. cl. IV. Blaj	120.
23. Coriolan Suciu, gimn. cl. IV. Blaj	120.
24. Leonida Vlăsa, gimn. cl. II. Blaj	120.
25. Septimiu Boțan, gimn. cl. I. Mediaș	120.

II. Din fund. „Constantin Pufalvi.“

26. Iuliu Dancu, gimn. cl. III. Cluj	240.
--------------------------------------	------

III. Din fundațiunea „Tordai.“

27. Iuliu German, jur. an. II. B-pesta	200.
--	------

IV. Din fundațiunea „D. Dănuțiu.“

28. George Hetco, filosof. an. III. Lipsca	600.
29. G. V. Nyistor, g. cl. VII. Baia-mare	600.
30. Egon Papp Szilágyi, g. cl. VI. Ujpest	600.
31. L. Péter, civ. cl. IV. Cehul-Silvaniei	600.
32. Vasiliu Dănuț, g. cl. II. Baia-mare	600.

V. Din fundațiunea „Lazar Baldi.“

33. Alexandru Rusu, gimn. cl. VI. Blaj	200.
34. Vasiliu Dezmierean, g. cl. VI. Blaj	200.
35. Aurel P. Baldi, g. cl. IV. Csiksomlyó	200.
36. Traian Meseșan, gimn. cl. II. Cluj	200.

VI. Din fundațiunea „I. F. Negruțiu.“

37. Emiliu F. Negruțiu, j. a. IV. Cluj	160.
38. Virgiliu Cucuiu, gimn. cl. VIII. Blaj	120.
39. Ioan Pleșa, cl. IV. civilă Turda	120.

VII. Din fundațiunea „I. Pop Bota.“

40. Oct. Dumitrean, g. cl. III. A-Iulia	120.
---	------

VIII. Din fund. „Vancea Cassa arhidiecezană.“

41. George Bolchiș, med. a. II. B-pesta	600.
42. Ovidiu Hulea, gimn. cl. VII. Blaj	200.
43. Ovidiu Radeș, gimn. cl. IV. Blaj	200.
44. D. Mărginean, prep. curs IV. Blaj	120.
45. Nic. Mărginean, prep. c. IV. Blaj	120.
46. Gavril Coroiu, prep. curs IV. Blaj	120.
47. Alexandru Măndru, prep. c. IV. Blaj	120.
48. Malvina Nistor, cl. II. elem. Blaj	300.
49. Eugenia Pop, clasa I. civilă Blaj	200.

IX. Din fund. „Iosif Tarția.“

50. Ales. Măcelariu, med. an. II. B-pesta	140.
---	------

X. Din fundațiunea „A. P. Liviu.“

51. E. Felderean, gimn. cl. VI. Blaj	300.
--------------------------------------	------

XI. Din fundațiunea „Ales. Micu.“

52. Iuniu Brut Rațiu, g. cl. I. M.-Oșorheiu ^{cor.} 200.
53. Ștefania Pop, prep. curs II. Sibiu 200.

XII. Din fundațiunea „Timoteiu Cipariu.“

54. Mateiu Cipariu, gimn. cl. III. Blaj 200.
55. Eugeniu Ciungan, g. cl. VII. Blaj 100.
56. Alesandru Câmpean, g. cl. V. Blaj 100.
57. Zaharie Șeicean, gimn. cl. III. Blaj 100.
58. Ioan Stupariu, gimn. cl. I. Blaj 100.

XIII. Din fundațiunea „Br. Ursu.“

59. Nicolae Popa, gimn. cl. V. Blaj 200.
60. Ludovic Muntean, g. cl. V. Blaj 200.
61. Ovidiu Fulicea, gimn. cl. IV. Blaj 200.
62. George Milea, gimn. cl. III. Blaj 200.
63. Ștefan Berinde, gimn. cl. I. Blaj 200.
64. Viadimir Muntean, g. cl. I. Blaj 200.
65. Axente Judele, gimn. clasa I. Blaj 200.
66. Marcu Bora, gimn. cl. I. Blaj 200.
67. Eugenia Bunea, cl. IV. civ. Blaj 200.
68. Aurora Pop, clasa II. civilă Blaj 200.

XIV. Din fundațiunea „Elie Vlăssă.“

69. Alf. Rössler, g. cl. V. M.-Oșorheiu 350.

XV. Din fundațiunea „Ales. Filip.“

70. Emiliu Chețan, gimn. cl. VII. Blaj 200.
71. Traian Pop, gimn. cl. IV. Gherla 200.
72. Corneliu Moldovan, g. cl. II. Cluj 200.

XVI. Din fundațiunea „Vas. Rațiu.“

73. Alexandru Oltean, g. cl. VIII. Blaj 200.
74. Alexandrina Viciu, cl. III. civ. Blaj 200.

XVII. Din fundațiunea „I. V. Rusu.“

75. Corneliu Rusu, gimn. cl. II. Gherla 160.
76. Ioan Fodor, gimn. cl. II. Blaj 160.

XVIII. Din fundațiunea „Alutan.“

77. Ioan Iuga, rig. an. I. jur. Cluj 120.
78. Laurențiu, Sima, g. cl. VIII. Beiuș 120.
79. Virgil Baci, gimn. cl. VII. Blaj 120.
80. Aureliu Butean, gimn. cl. VI. Beiuș 120.
81. Augustin Mureșan, g. cl. VI. Năsăud 120.
82. Valeriu Baci, curs I. com. Brașov 120.
83. Ioan Sima, gimn. cl. II. Șimleu 120.
84. Romul Radeș, gimn. cl. I. Blaj 120.
85. Victor Cernea, g. cl. V. Făgăraș 80.
86. Ioan Moldovan, gimn. cl. I. Dej 80.

XIX. Din fundațiunea „Chirilă.“

87. Virgiliu Morariu, g. cl. III. Blaj 91'66.
88. Ionel V. Raica, gimn. cl. II. Blaj 91'66.
89. Ioan V. Morariu, gimn. cl. I. Blaj 91'66.
90. Eugeniu Morariu, cl. III. elem. Aiud 91'66.
91. Silviu I. Raica, cl. III. elem. Aiud 91'66.
92. E. Gruia, cl. II. elem. Cisteiul-ung. 91'66.

XX. Din fundațiunea „Cercul Orăștiei.“

93. Ioan Muntean, gimn. cl. II. Blaj 100.

XXI. Din fundațiunea „Part. Moldovan.“

94. Vasile Spinean, gimn. cl. II. Blaj 100.
95. Alimpiu Simu, gimn. cl. II. Blaj 100.

XXII. Din fundațiunea „Alexă Bidian.“

96. Viorica Muste, cl. III. elem. Cluj 360.

XXIII. Din fundațiunea „P. cav. Ioanette.“

97. Romul Balosu, gimn. cl. VI. Brașov 200.
98. I. Ioanette, g. cl. III. Sz.-Keresztur 200.
99. Iosif Ioanette, cl. IV. el. Câmpeni 200.

XXIV. Din fundațiunea „I. și E. Nossă.“

100. Victoria Pop, cl. III. elem. Zelau 100.

XXV. Din fundațiunea „A. Lăday.“

101. Ales. Dragomir, tehnic a. I. Zürich 800.
102. L. Ivașcu, tehnic-chemic a. I. Viena 800.
103. Șt. Roșian, silvanistică a. I. Selmeč 400.
104. P. Șerban, mecanică a. I. Graz 400.
105. E. Halász, șc. indus. c. II. B.-Pesta 400.
106. Aur. Moldovan, sâl. curs II. Baja 400.

XXVI. Din fund. „Internatului Vancean de băieți.“

107. Zaharie Pop, gimn. cl. VIII. Blaj 200.
108. R. Moldovan, gimn. cl. VIII. Blaj 200.
109. I. Stoichița, gimn. cl. VIII. Blaj 200.
110. Oct. Modorcea, gimn. cl. VII. Blaj 200.
111. Eugen Crișan, gimn. cl. VII. Blaj 200.
112. Victor Marian, gimn. cl. IV. Blaj 200.
113. Oct. Hodârna, gimn. cl. III. Blaj 200.

XXVIII. Din fundațiunea „Internatului Vancean de fetițe.“

114. Georgina Nicoară, cl. IV. civ. Blaj 100.
115. Otilia Mărginean, cl. IV. civ. Blaj 100.
116. Lucreția Simu, clasa IV. civ. Blaj 100.
117. Elena Langa, clasa IV. civilă Blaj 100.
118. Iosefina Petean, clasa III. civ. Blaj 100.
119. Maria Pinte, clasa III. civilă Blaj 100.
120. Natalia Lechințan, cl. I. civ. Blaj 100.
121. Tulia Fodor, clasa I. civilă Blaj 100.

CORESPONDINTE.

Din Maramureș.

Sarasen, 3 Oct. 1909.

Intr-o zi frumoasă de toamnă, îmbrăcată în haine de vară, eră 28 Sept., carea își aruncă căldura binefăcătoare peste grădinile cu poame scumpe, peste câmpiile întinse pline de verdeată și dealurile cu arborii înalți din pragul hotarului, încă plini de viața verii și numai ici colea zărești câte-o frunză îngălbinată de maștera toamnă... însemnând că: toate sunt trecătoare. — a sosit preotul mare, bunul nostru părinte Escelenția Sa Dr. Victor Mihályi Mitropolitul din Blaj, însoțit de inginerul Arhidiecezei Domnul I. F. Negruțiu, ca să-și vadă neuitatul lăcaș și vatra strămoșească.

Ostenit de drumul întins s'a odihnit câteva zile în jurul fraților, pe cari i-a îmbrățișat cu dor.

Apoi în Dumineca următoare între sunetele clopotelor de la biserică din loc, edificată din piatră înainte de asta cu trei sute de ani, de o cocoadă din Moldova, înrudită cu marele familie boerești din Maramureș, pe o cărarușă șerpuitoare împodobită cu felurite flori de gingașele mâni a fetițelor școlare, vine părintele neamului nostru cu Ciaslovul în mână, să asculte sfânta slujbă, și cântările înălțătoare de inimi executate de corul tinerimii.

După sfânta liturghie încunjurat de evlavioșii creștini și de copii, ieșiți din biserică, am petrecut pe Escelenția Sa până în curtea locuinții; unde preotul din loc l-a bineventat în numele întregului popor din Maramureș, zicându-i cam următoarele: „Escelenția Voastră! Ne simțim fericiți în totdeauna, când Vă putem vedea în față la vatra strămoșească din Sarasău.

„Dumnezeul românilor, și al toate făcătorul, carele V-a învrednicit de V-a pus pe treapta cea mai înaltă a preoțimii să Vă dea tărie și putere de a călca sub picioare, pe

tot vrășmașul și pismașul văzut și nevăzut al sfintei noastre credință.

„Să trăiți încă mulți ani!

La aceasta vorbire scurtă, dar bine simțită și ieșită din tot peptul Maramureșenilor, Escelenția Sa a zis: Și eu mă bucur dimpreună cu voi, când vă văd iarăș în pace la casele voastre, veselindu-vă de vederea fiilor și ficelor, ce bunul Dumnezeu vi-le-a dat, de a crește din dânsii creștini și români cum să cade, spre fala țărișoarei Maramureș, carea în vremuri a strălucit, ca: zorile soarelui de dimineață peste falnicii ei munți până la hotarele Asiei, când a sdrobotit tabăra sălbaticului tătar sub poalele munților dela Borșa, dând vieată la munte mii și sute de creștini prinșoneri din țările de jos.

Ne-a vorbit despre însemnătatea vetrei, ce leagă pe părinți cu fii, pe frați cu surori precum și pe un popor de un neam.

Și în urmă cel mai părintesc sfat a fost, ca: să ne iubim credința adusă din Cer și graiul adus dela Roma!

Intreținându-se cu noi mai mult timp la despărțire a dat curatorului 50 coroane pe seama bisericii.

Apoi după un puternic „să trăiască!“ de carele s'a clătinat și înalții brazi din curte, ne-am depărtat cu deplină dragoste, ce nutrim pentru preotul mare.

I. T. Fane.

Cronici Bucureștene.

Cu 1 Septembrie vechiu se înapoiază oamenii în țară, căci își încep activitatea judecătorile, școlile, afară de universitate, care numai la 1 Oct. v. își începe cursurile.

E o datorință par'că a oamenilor intelectuali, să părăsească țara în lunile de vară, să alerge pe la locurile de cură și distracție din străinătate, deși avem aici acasă regiuni mai altfel, ca în Tirol, avem instalațiunii balneare foarte bune și nu mult costișitoare, cum sunt cele dela Govora. D'apoi mănăstirile, un adăpost mai bun nici, că se poate vara. Durere, că la mănăstiri nu se pune mai mare pond, ca acestea să fie pentru oaspeții mulți, ce petrec la ele vara, și un adăpost sufletesc, să le părăsești întărit și la trup și la suflet.

*

Pe locul expoziție dela 1906 iar e vieată. În paviloanele agriculturii, industriei și armatei sunt expuse lucrările elevilor dela școalele inferioare de meserii din țară. Găsești toate obiectele trebuincioase oamenilor, începând dela sculele pentru astrânsul fănelui până la obiectele trebuincioase în cel mai luxos salon. Toate lucrute din material solid, produs în țară, frumos și în stil românesc, pe cât numai se poate. Prin școlile de meserii din toată țara, cari toate și-au expus diferite lucrări, de-o parte se arată, că și noi suntem capabili să producem tot, ce ne e necesar, și tot așa de bun și de ieftin, ca și alte popoare, iar de altă parte ieia un avânt puternic industria națională. Școlile acestea merită o atențiune cât se poate de mare, iar domnul ministru al instrucției poate fi mândru de progresul acestor școli.

*

Industria și agricultura, cari sunt plămănila țării, ni-se prezintă bine: Recolta de grâu din anul acesta a fost 20 milioane

hectolitru nu e mai mică decât cea din 1908, deși grâul a fost cultivat pe o întindere mai mică. Greutatea medie în 1908 a fost 78 kgr. la hectolitru, iar în 1909, 80 kgr. Din cele 20 milioane hectolitri jumătate ajunge pentru consumația internă, iar jumătate e de a se exportă. Valoarea grâului exportat în Iulie 1909 e cu 16.655,553 lei mai mare decât cea din Iulie 1907, și cu 27,862,076 lei mai mare decât cea din Iulie 1908. Sămănăturile anului acestuia o duc bine, în unele locuri a plouat bine și înainte de sămănat, iar acum plouă bine în toată țara.

*

Vineri la 1 Oct. n. a murit profesorul Grigorie Tocilescu în etate de 64 ani. Avea funcții înalte, și prin scrierile și prelegerile sale a devenit unul din cei mai populari învățați ai țării. La înmormântarea lui a fost mult public, dar nu cum se cădea unui bărbat atât de distins. Se pare, că și aici s'a arătat prea fațăș spiritul de politică.

*

Preste o lună și jumătate își începe activitatea parlamentul. Până atunci se speră, că se vor complectă ministerele, cari acum n-au titulari. O cere aceasta neamănat interesul țării și chiar al partidului liberal. Vizitele oficioase, ce le fac prin diferite județe ministri, vor contribui mult la complanarea divergențelor, ce sunt în partidul liberal referitor la numirea noilor ministri.

Vasile.

Nr. 17—1909.

Convocare.

Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Blaj, își va ține adunarea generală *Duminecă în 31 Octomvrie 1909. la 3 oare d. a. în localul Casinei.*

Invităm la aceasta adunare pe toți membri și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Dare de seamă despre fundațiunile „Ana Vlassa născ. Poruțiu.” „Leontina F. Negruțiu” și „Maria Hossu n. Szebenii.”
4. Proiectul de budget al anului 1910.
5. Alegerea comisiunilor, a) pentru cenzurarea raportului general, b) pentru a cenzura darea de seamă a fundațiilor de sub punctul 3, și proiectul de budget; c) pentru înscrierea membrilor noi și încasarea taxelor dela membrii vechi.
6. Rapoartele și propunerile comisiunilor.
7. Eventuale propuneri.
8. Verificarea procesului verbal și închiderea adunării.

Blaj, la 10 Octomvrie 1909.

Cornelia Deac,
prezidentă.Traian German,
secretar.

Noutăți.

Din dieceza de Lugoj. Ilustritatea Sa D. Episcop al Lugojului ni-a conferit ordurile subdiaconatului și diaconatului Vineri în 24 Sept. n., iar al preoției Duminecă în 26 Sept., rezervând și incredințând pe seama neohirotonitului: *Aurel Petean*, administrarea parohiei *Liget*, iar pe a lui *Ioan Covrig, Ildiu*.

La fondul Reuniunii de misiuni sfinte au mai contribuit: preoții din tr. Morlacei 17 cor. 26 fil., pâr. Sever Frățilă din Bologa 3 cor. — Ariton M. Popa, protopop în Reghinul-săsesc 3 cor. — Alesandru Donia, preot în Vaslab, 2 coroane, Augustin Folea, cancelist metropolitan, 1 cor, Ioan Mărginean, preot în Țapu, 2 coroane. Iosif Bogdan, preot în Lechinioara, 2 cor. și Al. Valea, preot în Sântmărtinul-de-câmpie 10 cor.

La exercițiile spirituale preoțești ținute în Blaj, la 22 și 23 Septemvrie a. c., au participat din tractul Aiudului 3, tr. Albei-Iulie 1, tr. Almașului 1, tr. Arieșului 1, tr. Biiiei 5, tr. Blajului 2, tr. Cătinei 2, tr. Clujului 1, tr. Cojocnei 2, tr. Dârgei 1, tr. D.-St.-Mărtinului 2, tr. Fărăgăului 5, tr. Ludoșului 1, tr. Morlacei 1, tr. Murășului 1, tr. Murăș-Uiorei 1, tr. Pogăceleii 3, tr. Reghinului 3, tr. Roșiei 1, tr. Sebeșului 3, tr. Sibiiului 2, tr. Giurgeului 3 — preoți, — din gremiu mai mulți.

Misiuni populare în Secuieu. Părintelui I. Irimies, preotului din Secuieu, i-s'a împlinit o bună și cucernică dorință. Reuniunea de misiuni la cererea zelosului protopop din Morlaca, Ioan Pop, a aranjat pentru credincioșii din Secuieu misiuni sfinte: un mozaic de rugăciuni, laude dumnezeiești, de predici și administrarea sfințelor sacramente a penitenții, Euharistiei și a ungerii de pe urmă. Ploile bogate și dese de pe acel timp au produs temere în inimile preoților privitor la reușita lucrărilor sfinte, ce s'au săvârșit în 25, 26 și 27 Septemvrie a. c. în Secuieu, o comună așezată la poalele Vlădeșei, în parte împrăștiată și în timp rău destul de neaccesibilă pentru comunele învecinate. Dar lucrarea preoților ajutată de grația divină a avut de urmare un bogat seceriș. Bunul popor din Secuieu a alergat cu sete la biserică. Poporul din comunele învecinate, în butul timpului nefavorabil, încă a alergat la misiuni și mai multe sute s'au mărturisit și cuminecat. Viul interes al poporului pentru astfel de lucrări recreatoare de suflet și de trup îl dovedește și faptul următor: Preoții au spus bun rămas credincioșilor în 27 Sept. pe la 1 oară p. m. Cu prilejul acela li-s'a comunicat, că după însărat se vor mai putea mărturisi aceia, cari n-au încheput până atunci. La însăratul, ce s'a celebrat destul de târziu, credincioșii au umplut de nou biserică. Faptul acesta îmbucurător a avut ca urmare predica a 10-a, ce nu eră luată în program. — Liturgisitor a fost părintele protopop, Ioan Pop, confesari părinții: P. Agrișan, din Bociu, Ioan Sever Frățilă, din Bologa, Șt. Pop din Fild, Romul Ramonțan, din Mărgău și George Meseșan din Molosig, iar predicator a fost părintele Șt. Roșian din Blaj.

Știri personale. *Iuliu Hățăgan*, distinsul fiu al protopopulu dela Coșocna, fost elev al școalelor noastre, a obținut titlul de *doctor în medicină* la universitatea din Cluj. — Tot acolo a fost promovat de *doctor în drept Iustin Nestor*, fiul profesorului pens. Silv. Nestor. — *Ioan Roșiu*, tinerul nostru colaborator a luat la universitatea din Budapesta licența în teologie. Felicitări sincere.

† Ciril Deac.

Dela Năsăud primim în ultimul moment știrea tristă despre decedarea vicariului *Ciril Deac*, repauzat Miercuri în etate de 61 ani. Granița năsăudeană pierde în repauzatul vicar un apărător însuflețit al intereselor bisericesti și naționali din acele părți. Trimitem condolențele noastre celea mai sincere.

Odihnea scă în pace!

Înștiințare.

Au apărut:

1. **Orarul general și particular** în limba română și maghiară, pentru școlile primare cu 1, 2 și 3 învățatori. Format mare 47/60 cm. Prețul 2 coroane + 30 fileri porto.

2. **Planul de învățământ și îndreptarul metodic** pentru școlile primare din provincia mitropolitană gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș. Aprobata din conferența Episcopicească, ținută în 7 Septemvrie 1909, nr. 6693.

Pentru ca școlile și învățătorii noștri să se poată folosi am scos și pus în circulație partea I. adică **planul general**, care imediat se trimite tuturor abonaților.

Prețul opului întreg e de 4 cor. plus 20 fil. porto.

Opul întreg va da 20 coale tipar.

Partea II. se va trimite tuturor abonaților, cari au primit și solvit partea primă.

Observare. *Orarul, planul de învățământ și îndreptarul metodic* sunt aprobate și introduse în mod obligator pentru toate școlile primare gr. cat. din întreaga provincie mitropolitană.

După ferbințeli

și alte boale ce slăbesc, pentru recăștigarea deplină a sănătății,

oleul de pește

Emulzia SCOTT

e leac aprobat! Are gust plăcut, e ușor de mistuit și de aceea mulți îl iau, cari alt leac nu-l pot lua!



La cumpărarea Emulziei, luați sama să aibă marca de scutire alui Scott: Peșcarul!

Emulzia SCOTT

e, afară de aceea, cu mult mai cu efect. Idealul curățeniei.

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă! Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

== Să capătă în toate apotecile. ==

Sirolin

produce poftă de mâncare îngrășă, oprește tusa, regulează secrețiunea, și oprește asudarea peste noapte.

Se recomandă zilnic de medici și profesori contra officei, guturaiului, tusei măgărești, scrofulei și influenței

Fiindcă sunt imitațiuni fără preț se ceri totdeauna pachetare originală de „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche et Cie,
Basel (Helveția).

„Roche“

La ordin medical îl primești din ori ce farmacie — Prețul unei sticle 4. — cor. —

(4) 30—35

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roşiu.

(Continuare).

6

Are vre-o altă biserică atâtea şi astfel de misiuni, ca biserica romană? Răspunsul se impune de sine că: nu. A-ţi părăsi toate amintirile, cari te leagă de cămin şi ţară, şi a le schimba cu sălbătăcia Abesiniei, cu stingeria şi străinătatea Australiei ori cu lumea asiatică morocănoasă — e sigur un fapt, cu care nu uşor se împacă omul dornic de viaţă firească şi căldură părintească. Aci se recere un ideal mai pe sus de fire şi o ambiţie, ce trece preste bucuriile, cari le poate da lumea această mărginită. Iar o astfel de jertfă nu poate aduce, decât numai biserica, a cărei preoţime poate să abzică pentru sine de fericirile lumii spre a lucra pentru fericirea şi mângăierea *altora*, spre a lumina şi tinde pildă de statornicie şi *acelor nenorociţi*, pe cari firea i-a osândit să nu se poată bucura de micile dulceaţe ale lumii, ca alţi semenii ai lor; să-şi jertfească zilele şi nopţile vieţii la căpătâiul şi astorfel de străini legaţi asternutului de cele mai scârboase boale leproase, pentru cari nu mai există leac pe lumea aceasta — numai şi numai de dragul mântuirii unui suflet. Aci — să ne ierte ori şi cine — dar trebuie înainte de toate o adâncă convingere în acestea victime dumnezeieşti, fie preoţi fie chiar sexul celalalt. — Oare, cei ce osândesc celibatul, — mai au ceva de observat şi aci? — Jertfă mare în oameni mari!

Aceasta e adevărata convingere; mai pe sus de interesele politice, mai motivată decât lipsa, şi dorul de căpătâială — fie apoi în orice sectă religioasă; — o convingere, care ridicată atât preste fanatismul religios cât şi preste latitudinarismul optimist şi indiferentismul păcătos să pornească din evanghelia: „Eu sunt calea, adevărul şi viaţa“ (Ioan XVI. 16) şi să se sfârşească în făgăduială deamă de un Dumnezeu: „Cel ce-şi va pierde sufletul pentru mine, — afla-l va pe dânsul!“ (Mat. X. 39).

Astfel se întâmplă aceasta în biserica romană, care pe lângă păstoriarea ţărilor cu ierarhie ordinară, se îngrijeşte prin resortul congregaţiei numite „De Propaganda Fide“ şi de misiuni pentru întreg rotogolul pământului: îşi creşte anume în Roma misionari din toate neamurile pământului pentru vestirea cuvântului dumnezeiesc. Aci îmi vine în minte un caz nu fără interes. Sunt nişte ani — nu mulţi — decând profesorul prelegându-ne la universitate, şi-a dat în vorbă şi despre aceşti misionari multicolori: negrii, galbini, roşii, albi ca laptele, bruni şcl. Fusese anume în Colegiul de Propaganda Fide, de acolo ne aduse şi pilda. „Îmi eră bătaător la ochi — continuă dânsul — că unii, în călitatea lor de simplii clerici, purtau haine, — alţii nasturi roşii; m-am informat deci la superioritatea colegiului. Aci mi-s'a spus, că coloarea roşie înseamnă martiriul, în care îşi bagă zilele aceşti tineri apostoli când iasă în lume. . . Ei, băieţi — incheiă apoi — câte brâne roşii flutură pe la noi, şi

adese poate nu chiar martirii le poartă?!“ Mi-s'au întipărit, bagseama prea bine în minte vorbele acestui bărbat, care multe adevăruri ne spusese odinioară — căci de câteori îmi pică înaintea ochilor vre-un brâu roşu îmi revie în suflet întreaga lui poveste.

Am pomenit deci şi misiunile în biserica romană. Vom putea deci acum mai uşor pricepe puterea de viaţă nesfârşită din această biserică, pentru care nici duşmanii n-au destule cuvinte de laudă. Aşa protestanţii — despre schismaticii orientali nu amintim, căci ei nici aşa nu-şi bat capul cu misiuni — recunosc, că sunt rămaşi în privinţa aceasta. Revista protestantului Thulock. „Literarischer Anzeiger“ a recunoscut, că Germania protestantă în ceea ce priveşte zelul şi jertfirea de sine e, în raport cu biserica romană: *o tabula rasa* (Hettinger; Aus Welt u. Kirche p. 672).

Un înţelept protestant observase foarte bine, că misionarii protestanţi nu pot converti cu o mie de biblii un singur păgân, pe când misionarii catolici convertesc o sută de păgâni cu o bibliie.

Şi încă o realitate vrednică de luare aminte: însaşi viaţa religioasă d. p. a protestanţilor numai acolo mai are puţină vigoare, unde stă sub apropiata influinţă a credinţii române.

Iată ce ai-se dă să cetim în notele de călătorie ale unui conştiencios purtător de condei: „Hengstenberg protestant încă a recunoscut, că în ţări catolice viaţa religioasă a protestanţilor e mult mai intensivă, credinţa lor mai pozitivă şi bisericile lor mai cercetate decât aci (în Turingia) unde eschisă fiind influinţa catolică, s'a susţinut mereu neatins spiritul resemnării“ (Hettinger Aus Welt u. Kirche p. 350).

În faţa acestor fel de vii realităţi sunt zădarnice toate micile devise murdare, cari strigă în lumea mare: că împărăţia dogmelor ar fi pe moarte, — că biserica şi-ar fi împlinit deja ori ce solie pe pământ şcl.

Sf. Augustin cu aproape 15 sute de ani mai înainte tot aceleaş strigăte le-a respins când a zis: „Ei văd de prezent biserica şi zic: biserica îşi trăieşte zilele din urmă, nu peste mult îi va peri numele, în scurt timp nu vor mai exista creştini, li-a trecut vremea. Şi până ce sporesc mereu cuvintele aceste, îi văd zilnic murind, iar biserica trăieşte şi fără intrerumpere vesteşte puterea lui Dumnezeu neamurilor, cari urmează după olaltă. (Dr. Breznay: Kath. Folyóirat III. 1884 p. 394).

Pentru sufletul omenesc aşa e creştinismul, cel propovăduit de biserica romană — ca o cutie bine cuptuşită pe dinlăuntru cu bumbac şi cu mătăasă din belşug, în care poţi aşeza fără greutate şi fără să vatemii un diamant colţuros nepreţuit de scump (Bougand-Dobos: A ker. és korunk V. pp. 353—4). Sufletul omenesc normal nu se poate opri la ateism, nici la feţişism, căci el este dela fire creştin în zisa lui Tertullian. Dar nici creştinismul sec tuţeles şi propagat, nu-l poate mulţumi. El are atâtea dureri copilăroase, atâtea mici şi mari doruri; e atât de slab uneori, şi nu arareori atât de sec ca miriştea sub arşiţa văzduhului aprins în lunile de vară, şi iarăş altă dată rece şi nes-

mintitor, spre a se schimba îndată şi a deveni receptiv pentru mii şi mii de sentimente — are deci lipsă de o bună îngrijire de mamă dulce şi mângăitoare, caută dragoste caldă, caută ceva mai presus de formalism gol, caută drumul către cer, caută legătura cu Dumnezeu; şi unde o găseşte aceasta mai intensivă şi mai intimă, numai acolo poposeşte şi se linişteşte în cătva.

Zădarnic protestantismul calvinesc cu cea puţină alui credinţă în dumnezeirea lui Isus Hristos — fără Sf. Euharistie; zădarnic protestantismul luteran şi anglican cu micul lor dor de credinţă şi în sf. Euharistie, fără dragoste însă şi devotament cuvenit; zădarnic ori ce fel de altă sectă fără vlagă curată şi mijloace destule spre a ridica uşor sufletul omenesc de asupra micilor miseriei; — unicul loc, unde sufletul acesta nu pătimeste şi-şi găseşte un *demn* liman de alinare şi regenerare în modul cel mai desăvârşit e creştinismul propagat în spiritul bisericii romane.

Despre acest creştinism a putut zice Renan, că va fi matca viitoare a vieţii omenimii.

Şi e aşa, căci acest creştinism viază şi înaintează paralel cu omenimea, ori mai bine zis: e în omenime şi omenimea într'ânsul.

Aurora vremilor ce vor să fie, străluce în rumeneala aurie a cuvintelor sugestive: democraţie şi libertate!

Bine! Biserica aceasta va şti să-şi împlinească în totdeauna menirea, ori câte piedeci i-ar stânenii paşii. D. p. în Insaş Roma: oponenta francmasonă ajunsă la cărma statului apăra demonstrativ pe protestanţii evangelici, anglicani, metodişti, baptişti şcl.), germani, englezi şi americani în contra catolicilor. Aceia (prot.) şi-au ridicat cu mari subvenţii de stat o mulţime de biserici, şcoale, orfanotrofii, spitaturi, tipografii şi foi şi tot bine ajutorati susţin anume predicatori şi diaconise de propagandă; — dimpotrivă pe catolici i-au lipsit de-o mulţime de drepturi in memorabile: d. p. şi procesiunile euharistice le sunt interzise şcl. „Religiunea“ deja în legea din 15 Iuliu 1877, pentru şcoalele comunale, nu se aminteşte între studiile obligatoare; încă în 1866 se sancţionează legea despre ştergerea ordurilor călugăreşti; în 1884 se secularizează bunurile Colegiului de Propaganda Fide; — şi cu astfel de vrăsmăse legi ecclesiastico-politice am putea continua de-arândul ţărilor, începând deloc dela Austria şi continuând cu Ungaria şcl. Sau spre ilustrare încă un Specimen: la 13 Iuliu 1881, când transportau cadavrul lui Piu al IX. din Vatican în basilica de „S.-Lorenzo fuori le mura“, gloatele de pe stradă au atacat conductul şi voiau să împingă cadavrul în Tibru urmărindu-l cu cele mai scâlâmbate înjurături, iar jendarmăria lăsa hoarda să-şi continue în pace ravagiile.

Şi biserica aceasta nu disperează.

Dacă în veacul al IV. şi V. a înlăturat fără frică şi urmări prea grele acel noian de ereze, care o cotropise, şi dacă în decursul alor multe veacuri următoare şi-a aflat în totdeauna cărarea mijlocie fără să-şi iese din ori — va şti să reoalve după vrednicie şi marile întrebări, cari i-se pun în veacul al XX-lea şcl.

Sufletele timide s'au speriat și atunci, precum se tem și azi, dar cei mulți și tari în credință au prins cu atât mai multă inimă. Greutățile au întărit cu atât mai vârtos spiritul bisericii noastre romane, căci au îndemnat cu atât mai tare pe patriarhii romani și săboarele lor, ca să-și stabilească și exprime și mai curat și impunător normele de credință, să le accentueze mai puternic în fața lumii și să arate și prin acestea toate cât e de frumoasă, dar și de lipsă în atari cazuri, — unitatea bazată pe autoritatea stabilă și negreșită în biserică.

Știința, libertatea, socialismul își vor afla chiar și numai în această biserică cea mai rezonabilă și unică deslegare, precum și sufletul omenesc, din care au isvorât toate acestea iarăși numai în creștinismul acestei biserici își află adevăratul scut și îndestularea posibilă pe acest pământ.

Știința? Când a osândit (aci vorbim de osândă dogmatică ca atare, — nu de alte măsuri disciplinare) vre-odată această biserică măcar și numai un adevăr fie cât de vechiu, descoperit chiar de înțelepți păgâni, sau când s'a dovedit vre-odată, că ar fi propagat neadevăruri? Din potrivă: cercetările arheologice și egiptologia mai nouă dovedesc în deajuns, că d. p. scriitorii greci de seamă cum sunt: Herodot, Ktezia scl. au greșit când au relatat mai multe lucruri referitoare la viața egiptenilor și la istoria habilonienilor și asrienilor — contrar celor susținute de sf. Scriptură.

Că apoi n-a chiar canonizat d. p. pe furiosul fariseu Flaviu și alți talmudiști dușmani ei, ori pe înflăcăratul păgân Tacit și tovarășii — e clar.

Că n-a fost vrășmașă adevăratei științe nici când, o vedese fapte. Romanii, fără îndoială, știm, că aveau pe timpul lor o strălucită cultură universală, bazată și dezvoltată în mare parte pe cultura grecilor învinși; știm apoi și aceea, cât sânge creștinesc au vărsat acești romani — și biserica noastră cum a petrecut în mijlocul ei? — A suferit așa, cum numai o instituție dumnezeiască știe suferi; a suferit, dar a biruit; și ce a făcut? Ea, matrona nemuritoare a păstrat — singură pe întreg rotogolul pământului — limba acestor oare când dușmani de moarte ai ei; a păstrat limba latină.

Ce a făcut apoi în evul mediu? — Ca unică a propovăduit știința. — Ce a făcut pe vremea renaissance-ului? — deschide porțile Romei pribegiților dascăli grecești din orient și în frunte cu Papa Niculae V. jertfește sumedenie de aur pentru înflorirea științelor — și tot așa jertfește până în ziua de azi.

Libertate? Democratism?

Cine a desrobit pe sclavi? Cine a stărpit prăpădirea copiilor în fașe? Cine a stabilit adevărata libertate a conștiinții, atât de prost exploatată d. p. de protestanții veacului al XVI-lea? Cine a reabilitat și sfințit căsătoria și viața familială? Cine a ocrotit într'atâta pe neputincioși și nenorociți: iată și ieri și alaltă-ieri pilda celor un milion de lire — fără păreche — pe seama năpăstuiților dela Messina?! Cine a deslegat chinuitoarea problemă a sărăciei de pe pământ scl. (Dr. Georg Ratzinger: Geschichte der kirchlichen Armenpflege Freiburg 1884 p. 12, 13, 23, 24, 53, 316, 536, 536 scl.).

Cine a rupt stavilele înguste iubiri de-aproape a jidovilor? Cine a suferit fără

să-și răsbune? Cine a muncit fără de răsplată? Cine a împăcat mai rezonabil pe om cu om?

Sau unde mai sunt atâtea cazuri vorbitoare: unde bărbați răsăriți din cele mai inferioare straturi ale semenilor săi să se înalte fără piedecă până la treapta celui mai mare și absolut ocărmitor al lumii întregi? — Răsfoiți istoria patriarhilor din Scaunul Apostolic — nici nu trebuie să căutați prea departe! Și mai doriți alt democratism? — *Cel dintâu adevărat democrat a fost însuși D. N. Isus Hristos!* Și așa e și biserica lui în istoria lumii.

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

Abecedar și carte de cetire maghiară pentru clasa a II a școlii primare cu limba de propunere română. De Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean. Ediția a VIII. Prelucrată după noul plan ministerial, (art. XXVII—1907. Balázsfalva, — Blaj 1909. Prețul **50 fileri.**

Sub tipar **Carte de cetire maghiară** pentru clasele III, IV, V, și VI a școlii primare cu limba de propunere română. De Ioan F. Negruțiu și Petru Ungurean.

Istoria Patriei

pentru școlile populare de **Iosif Marian**, învățator gr.-cat. aprobată de Ministrul de culte și instrucțiune publică. Prețul 80 fil. Să află de vânzare în Librăria Sem. teol. din Balázsfalva—Blaj.

Vatra familiară de F. X. Wetzel tradusă de *Societatea „Inocențiu M. Clain“* a teologilor din Blaj. E o scriere foarte instructivă și interesantă. — Costă 40 fil + 5 fil. porto. Să află de vânzare la Librăria sem. teol. din Blaj.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* feo. 5•3•00
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* feo. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* feo. 7•30 cor
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* feo. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc e permis să se poată procura aceste cărți din casele bisericesti pentru bibliotecii. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor responsabil: Augustin Gruțița.

Nr. 225—1909.

Publicațiune.

Domeniul Metropolitan din Blaj, are de dat în arândă ghinda pentru porci, pe un teritor de 200 jugere de pădure, arândarea se face prin licitație publică în 11 Octomvrie 1909, la oficiul de administrație a domeniului Metropolitan din Blaj, unde se pot vedea toate condițiunile de licitație.

Blaj, 29 Septemvrie 1909.

Ioan Maior,
administratorul dom. metr.

Aviz.

Intru atențiunea comercianților români.

În comuna Tompaháza din comitatul Albei-inferioare se află o casă de vânzare din mâna liberă, edificată din material solid, 4 chilii, culina, cămara, grajdul și alte edificii economice, casa este situată în un loc foarte potrivit pentru un comerciant, în comună alt comerciant nu este, — comuna este situată pe malul stâng a Murășului, între Aiud și Teiuș, în apropiere se află altele 4 comune, în depărtare de 2—3 kilometri. Informațiuni mai de aproape se pot află la redacția „Unirii“ din Blaj.

Blaj, 29 Septemvrie 1909.

(53) 2—3

se adresează, cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

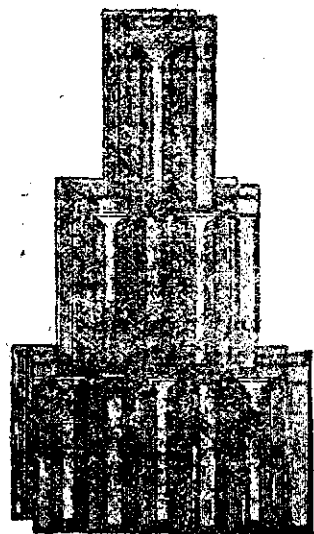
Vite altoite

(calitate superioară)
viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

(49) 2—12

FISCHER & COMP

Pomi Viticultură



Țigla Bohn de Nagyikinda.

In propriul interes

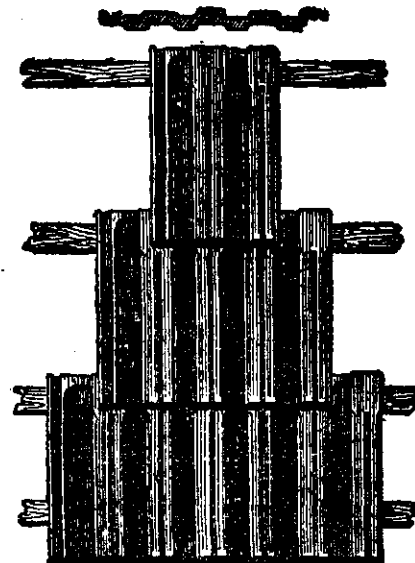
Primește numai **BOHN**
țigladin Nagyikinda și Zomboly respin-
gând ori ce altă țigla de calitate in-
ferioară pentru că numai

țigla Bohn e practica, frumoasă și trainică.

Cereți mostre și catalog.

Fabrica de țigle Bohn — Zomboly.

(27) 12-7



Țigla Bohn de Zomboly.

Băile Buziaș

Phönix apă mi-
nerală de BuziașS'a dovedit de cea mai cu efect
contra morburilor de rărunchiu, de
beșică, contra catarului cronic de
rărunchiu, contra formării nisipului
și a petri în beșica de apă. Reco-
mandată de medici. Depositul prin-
cipal e la Gelb I. Blaj.

(35) 8-12

„Recomandăm proprietarilor de vii

cu toată căldura tovarășia românească

„Mugurul“ însoțire economică-comercială

în Elisabetopol (Erzsébetváros) care vinde

altoie de viță de vie de toate speciile pe

cum și viță americană cu și fără rădăcină

și la dorință însoțirea dă instrucție gratis

ori cui în toate ramurile viticulturii.

(34) 46-52

Traian A. Todorescu,

producător de vinuri în Világos (Șiria)
liferează vinuri foarte bune, și curate
după dealurile cele mai renumite,
dela 50 ltr. în sus (în engros) cu pre-
țuri moderate depozitari: Musca-ma-
derat, Galșa, Șiria, Covasint, Minis.Centrala: Világos (Com. Arad) la
dorință prospecte gratuite.

(49) 45-52

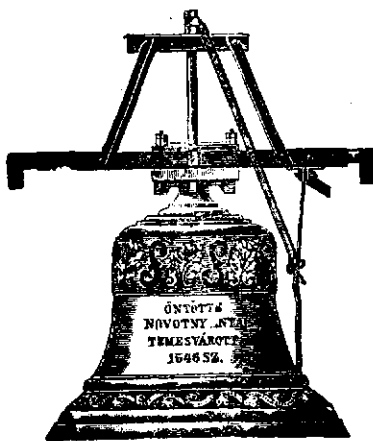
La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru
clopote a lui**ANTONIU NOVOTNY**

în Timișoara-Fabric

(46) 44-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor
nouă, pe cum la turnarea de nou a clopo-
telor stricate, mai departe spre facerea de
clopote întregi armonioasă, pe lângă ga-
ranție pe mai mulți ani, provăzute cu ad-
justări de fer bătut, construite spre le în-
toarce cu ușurință în ori ce parte, îndată
ce clopotele sunt bătute de o latură prin
aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu
deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe
ori premiate, cari sunt provăzute
în partea superioară — ca violina —
cu găuri după figura S și pentru
aceea au un ton mai intensiv, mai
limpede, mai plăcut și cu vibrarea
mai voluminoasă, decât cele de sis-
tem vechiu, așa, că un clopot pa-
tent de 327 kg. este egal în tonul
unui clopot de 461 kg. făcut
după sistemul vechiu. Mai departe
se recomandă spre facerea scaune-
lor de fer bătut, de sine stătă-
toare, — spre preadjustarea clo-
potelor vechi cu ajustare de fer
bătut — ca și spre turnarea de
toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“
din Sibiu

(45) 44-52

intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii),
asigurează în cele mai avantajoase condiții:contra pericolului de incendiu și exploziune.
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse
economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul
morții și cu termen fix, asigurări de copii, de
zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a
capitalului.Valori asigurate contra in-
cendului: 95.816.412 coroane. capitale asigurate asupra
vieții: 9.882.454 coroane.Dela întemeiere institutului a solvit:
pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru
capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:
Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu
I. curtea I.și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița,
Cluj și Oradea mare, pe cum și dela subagenții din
toate comunele mai mari.